

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

עבודה זרה - נז. - ס:

דיני יין נסך (לשיטת רש"י)

כוחו	נגע בו	שכשך בו	
מותר בהנאה ¹	אסור בהנאה	אסור בהנאה	ידע הנכרי שזה יין ושמא נתכוון לנסכו
מותר בהנאה ⁵	רב נתן : אסור בהנאה רבנן : מותר בהנאה ⁴	אסור בהנאה ³	ידע הנכרי שזה יין, אבל לא נגע בו מתחילה לצורך ניסוך ²
מותר בשתיה	מותר בהנאה	אסור בהנאה	לא ידע הנכרי מתחילה שהוא נוגע ביין
מותר בשתיה	רב : מותר בהנאה שמואל : מותר בשתיה ⁸	רב : מותר בהנאה שמואל : מותר בשתיה ⁷	תינוק ⁶

¹ הטעם שאסור בשתיה, משום הרחקה, כמבואר בגמ' [דף נ"ח ע"ב]. ומה שכתבתי שמותר בהנאה, כן נראה מדברי רש"י שם ד"ה אסור (לגבי עכו"ם שמזג), ומלשונו בדף ס' ע"א סוף ד"ה חמרא אסור (השני), ובדף נ"ח ע"ב ד"ה סלקא דעתיה. וכן כתב רבינו תם בתוס' שם ד"ה אלא, דאפילו ע"י הרקת היין מכלי לכלי, אינו נאסר בהנאה. מיהו ברש"י (דף ס' ע"א ד"ה חמרא אסור, הראשון), אסרו אף בהנאה על ידי כוחו (וכ"כ בסיכום שבסוף הפרק להדיא, דהרי זה ומזיגה שווין ובשניהם אסור בהנאה). וכבר נדחקו ליישב דבריו בתוס' שם ד"ה אלא, ובסד"ה עובד כוכבים. והנראה, דבתוס' (דף נ"ח ע"ב ד"ה שמסכו), מבואר שהיו לפנינו שני נוסחאות שונות ברש"י שנחלקו בדין יין שמזגו עכו"ם אי נאסר בהנאה או רק בשתיה, עיי"ש, וא"כ י"ל דמתחילה סבר רש"י שכוחו אוסר אף בהנאה, ושוב חזר בו ופירש שאינו אוסר בהנאה (שלא יהיה חמור מגיעה ע"י דבר אחר שלא בכוונה, כרש"י לפנינו בדף נ"ח ע"ב ד"ה אסור). ושני הלשונות ברש"י דף ס' ע"א ד"ה חמרא אסור (השני), הן הן שתי הלשונות הנ"ל ברש"י דף נ"ח ע"ב. (ובתוס' שם פירשו את דעת רש"י קודם חזרה בענין אחר וכמבואר בסוף הערה זו).

ובתוס' (דף נ"ח ע"ב ד"ה אלא, ודף ס' ע"א ד"ה עובד כוכבים), חילקו בין כוחו של עכו"ם בלי הורקת כלי (כמזיגה) ובין הורקה, דהורקה חמור טפי והוה כמגע, שאוסר בהנאה. ובתוס' דף נ"ח ע"ב הביא דיש מפרשים שמזיגה גם כן חמור מכח בעלמא, כיון שנעשה על מנת לתקן את היין (וכ"כ בתוס' דף ס' ע"ב סד"ה כל), ולכן יש לאסור מזיגת עכו"ם בהנאה.

² כן כתב רש"י (בדף נ"ז ע"א ד"ה כר"ש ובכמה מקומות), דיש לחלק בין נכרי שנגע ביין בחינם, לנכרי שנגע ביין לצורך, דאם נגע בו מתחילה שלא לצורך אוסר ליין בהנאה אפילו לא שכשך בו, אבל אם נגע בו מתחילה לצורך, אין הנכרי אוסר היין בהנאה אף כשגמר הצורך כל זמן שלא משך ידו מהיין, אלא א"כ שכשך ביין, וכמבואר כל זה בריטב"א (דף נ"ט ע"ב ד"ה ההוא חביתא). ולכן, בכל מקרה של נגיעת יין לצורך, צריך להזהר שלא יוכל הנכרי לשכשך ביין כשגמר אותו הצורך. (עיי' רש"י דף נ"ט ע"ב ד"ה וברצוה, ד"ה כל, ובדף ס' ע"ב ד"ה לזבוני, וכן כתב רשב"ם בתוס' דף נ"ט ע"ב ד"ה נקטוה). ובמדידה ביד ובקנה, לא נגמרה המדידה עד שיוציא העכו"ם את ידו או הקנה מן היין, ולכן אין לחוש לשכשוך בהא (עיי' תוס' דף נ"ט ע"ב שם).

³ פירוש אם שכשך לאחר שנגמר הצורך שבשבילו נגע ביין, או לאחר שנודע לו שנוגע ביין, נאסר היין בהנאה, כמעשה דאתרוג שנפל לחבית (דף נ"ט ע"ב, ועיי' בהערה הקודמת).

⁴ ורבי שמעון מקל עוד יותר, ומתיר היין אף בשתיה בכהאי גוונא [משנה דף ס' ע"ב].

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

⁵ כן פשוט, דלא גרע מנגיעה בידו או בקנה, ולכן אין לאוסרו בהנאה, ומ"מ י"ל דאסור בשתיה משום הרחקה (כמבואר בדף נ"ח ע"ב לגבי מזיגה). ומיהו יש מקום לומר שמותר אף בשתיה לרש"י, ואינו דומה לנכרי שמזג יין במים, דהתם אין הנכרי עסוק אלא בשפיכת המים ליין, ושמא שפכו לנסכו, אבל בכוחו של נכרי לצורך, כגון להציל היין או מה שנפל בו, או לצורך אחר שאינו שייך לניסוך, שמא יש להתיר אף בשתיה, וכמבואר בגמ' שם דכוחו שלא בכוונה לא גזרו בו רבנן, וכן משמע ברש"י דף ס' ע"א ד"ה כובא חסירא.

⁶ דהיינו כל שאינו זוכר ומזכיר שם עכו"ם ומשמשיה (תוספתא ע"ז ג: ד הובא ביו"ד קכד: א).

⁷ דין זה אינו מבואר להדיא בגמ', אבל לכאורה דין תינוק שנגע ותינוק ששכשך שוה, כיון שכל מעשיו נחשבו שלא בכוונה.

⁸ כמבואר בסוגיא (דף נ"ז ע"ב). ולא מצאנו שהקל שמואל אלא בתינוק, דלא שייך בו מעשה בכוונה, אבל בגדול שנגע ביין בלא כוונה מודה לרב דאסור בשתיה (תוס' דף נ"ח ע"ב ד"ה והא).